

Millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa jääkiekkoilijat mielellään
työskentelevät?

Riikka Airio

Kulttuurialan opinnäytetyö
Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

TORNIO 2014

TIIVISTELMÄ

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU, Kulttuuriala

Koulutusohjelma:	Viestinnän koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä(t):	Riikka Airio
Opinnäytetyön nimi:	Millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa jääkiekkoilijat mielellään työskentelevät?
Sivuja:	29
Päiväys:	22.11.2014
Opinnäytetyön ohjaaja(t):	Ari Alm, Kati Koivunen
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa jääkiekkoilijat mielellään työskentelevät. Opinnäytetyössä esittelen kriteereitä, joita jääkiekkoilijat asettavat tällaiselle jääkiekkotoimittajalle.</p> <p>Opinnäytetyössä haastatellaan kymmentä SM-liigatason pelaajaa. Näiden haastattelujen pohjalta rakennetaan kuvaus jääkiekkotoimittajasta, jonka kanssa jääkiekkoilijat mielellään työskentelevät. Lisäksi kirja- ja verkkolähteiden sekä osallistuvan havainnoinnin avulla on esitelty jääkiekkokulttuuria sekä jääkiekkjournalismia Suomessa.</p> <p>Jääkiekkoilijan näkökulmasta jääkiekkotoimittajan tulee olla asiantunteva, hänellä on tilannetajua, ja hän löytää asioiden positiivisen puolen negatiivisuuden sijaan. Tutkimuksen tuloksia on mahdollista soveltaa haastattelutilanteisiin myös muissa urheilulajeissa.</p>	
Asiasanat: jääkiekkoilija, jääkiekkotoimittaja, näkökulma.	

ABSTRACT

LAPLAND UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Culture

Degree programme:	Bachelor`s degree in Media Arts
Author(s):	Riikka Airio
Thesis title:	What kind of an ice hockey journalist the players would like to work with?
Pages (of which appendixes):	29
Date:	22.11.2014
Thesis instructor(s):	Ari Alm, Kati Koivunen
<p>The main goal of this thesis is to find out what kind of an ice hockey journalist the players would like to work with. The research deals with the criteria that ice hockey players have set for an ice hockey journalist.</p> <p>Ten hockey players from the SM-league were interviewed for this study. On the basis of these interviews thesis builds a description of an ice hockey journalist that the players would like to work with the most. In addition, this thesis uses source books, Internet articles and participating observation when discussing hockey culture, as well as ice hockey journalism in Finland.</p> <p>From the perspective of ice hockey players, a good hockey journalist is an expert. He/She has a sense of the situation as he focuses on positive issues and aspects instead of emphasizing negative issues and aspects. The results of this thesis can be applied to other sports also.</p>	
<p>Keywords: ice hockey player, ice hockey journalist, point of view.</p>	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	5
2 JÄÄKIEKKOKULTTUURI SUOMESSA	7
3 JÄÄKIEKKOJOURNALISMI	1 Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
4 JÄÄKIEKKOILIJAT TUTKIMUSKOHTENA.....	16
4.1 Mikä tekee jääkiekkotoimittajasta hyvän?	21
4.2 Miten hyvä jääkiekkotoimittaja käyttäytyy haastatteluissa ja muissa työtilanteissa?	23
4.3 Mitkä asiat tekevät haastattelu- ja muista työtilanteista huonon jääkiekkotoimittajan kanssa?	24
4.4 Mitkä asiat tekevät haastattelu- ja muista työtilanteista hyvän jääkiekkotoimittajan kanssa?	25
4.5 Millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa on mukava tehdä töitä?	25
4.6 Saako hyvä jääkiekkotoimittaja tuoda jutuissaan esille omia näkemyksiään ja mielipiteitään? Miksi saa? / Miksi ei saa?	26
4.7 Pitääkö hyvän jääkiekkotoimittajan olla lajin asiantuntija?	28
5 YHTEENVETO	30
6 POHDINTA	31
LÄHDELUETTELO	32

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni selvitän, millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa jääkiekkoilijat mielellään työskentelevät. Opinnäytetyöni on toiminnallinen, sillä aihevalinta on syntynyt työharjoitteluympäristöni innoittamana. Suorittaessani työharjoittelua SM-liigaseuran viestintäpuolella pääsin seuraamaan erilaisia haastattelutilanteita jääkiekkoilijoiden ja jääkiekkotoimittajien välillä. Välillä olin myös itse haastattelijan roolissa. Aiheen tutkimisessa käytin osallistuvaa havainnointia, teemahaastatteluja sekä aihepiiriin kuuluvaa kirjallisuutta ja nettilähteitä.

Haastattelin kymmentä SM-liigatason pelaajaa. Tutkimus- ja tarkasteluprosessin jälkeen tiivistin pelaajien vastaukset niin, että sain rakennettua kuvan sellaisesta jääkiekkotoimittajasta, jonka kanssa jääkiekkoilijat mielellään työskentelevät. Pelaajat valikoin tarkkaan, sillä halusin aineistosta mahdollisimman laadukkaan, jolloin haastateltavien otannan oli oltava mahdollisimman monipuolinen. Niinpä haastateltavat ovat eri-ikäisiä, he ovat kotoisin eri puolilta Suomea, heillä on eri määrä kokemusta ammattilaisena pelamisesta, ja osa haastateltavista on lisäksi pelannut ammattilaisena ulkomailla. Haastateltavat päätin pitää anonyymeinä, jotta vastaukset olisivat mahdollisimman rehellisiä ja totuudenmukaisia.

Halusin tehdä opinnäytetyön itselleni mielekkäästä aiheesta. Urheilu on aina ollut osa elämäni, ja urheilutoimittajan työ tulevaisuudessa kiinnostaa erityisesti. Jääkiekko lajina on mielestäni mielenkiintoinen, ja etenkin viimeisen vuoden aikana olen oppinut lajista paljon ja ymmärtänyt sen hienouden.

Rajasin aiheen yhteen lajiin, jotta sain tarpeeksi laajan otannan yhdestä urheilijaryhmästä. Lisäksi jääkiekko on pääsarjataso yleisömäärillä mitattuna Suomen suosituin laji, ja jääkiekkoilijat joutuvatkin työnsä puolesta olemaan paljon tekemisissä eri medioiden edustajien kanssa. Yleisesti ottaen jääkiekkoilijoilla on runsaasti kokemuksia haastattelutilanteista erilaisten urheilutoimittajien kanssa. Uskon, että jääkiekkoilijoilla on laaja näkemys urheilujournalismista Suomessa, sekä sen hyvistä että huonoista puolista.

Käytän termiä jääkiekkjournalismi rajaamaan aihepiiriä, josta työ on tehty. Urheilujournalismi on tässä tapauksessa käsitteenä turhan laaja.

Opinnäytetyöni päätavoite on, että saan ammennettua siitä tulevaisuutta varten tärkeitä työkaluja mahdollista urheilutoimittajan uraani varten. Opinnäytetyötä voi mielestäni soveltaa myös muihin urheilulajeihin.

Jääkiekkoilijoilta edellytetään haastatteluita paikassa kuin paikassa. Aina on oltava jotain sanottavaa ja kommentoitavaa eri tilanteisiin. Jääkiekkoilija velvoitetaan urheilijan ja lajin edustajan ominaisuudessa edustamaan itseään, joukkuettaan, seuraansa sekä ammattikuntaansa verbaalisesti. Ja harvemmin he saavat minkäänlaista mediakoulutusta ennen kuin heidät heitetään toimittajien kynsiin.

Tässä opinnäytetyössä jääkiekkoilijat saavat mahdollisuuden kertoa, millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa he mielellään työskentelevät.

2 JÄÄKIEKKOKULTTUURI SUOMESSA

Sponsoroinnin ja viestinnän tutkimusyritys Sponsor Insightin mukaan jääkiekko on suomalaisten mielestä kiinnostavin urheilulaji. Tutkimusyritys selvittää vuosittain suomalaisia eniten kiinnostavat urheilu- ja kulttuurikohteet. Vuonna 2014 tehty tutkimus osoittaa, että jääkiekko on kiinnostavin laji sekä miesten että naisten mielestä. Tutkimuksessa vertailtiin yhteensä 57 eri urheilulajia. (*Sponsor Navigator* -tutkimus 2014.)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jääkiekko	1	1	2	2	1	1	1	1	1
Yleisurheilu	4	4	4	4	3	3	2	2	2
Hiihto	6	5	5	5	5	4	3	3	3
Mäkihyppy	2	2	1	1	2	2	4	5	4
Formula 1	3	3	3	3	4	5	5	4	5
Jalkapallo	9	8	9	10	8	6	7	6	6

Kuvio 1. Lajiranking Suomessa 2006 - 2014. (*Sponsor Navigator* -tutkimus 2014, Sponsor Insight Nordic.)

Jääkiekon SM-liiga on Suomen jääkiekon pääsarja. Kaudesta 2013 - 2014 alkaen markkinoinnissa on ollut mahdollista käyttää myös pelkästään termiä Liiga. Liigassa on tällä hetkellä yhteensä 14 joukkuetta: Kärpät (Oulu), JYP (Jyväskylä), KalPa (Kuopio), HPK (Hämeenlinna), Tappara (Tampere), Ilves (Tampere), TPS (Turku), HIFK (Helsinki), Blues (Espoo), SaiPa (Lappeenranta), Ässät (Pori), Lukko (Rauma), Pelicans (Lahti)

sekä kaudelle 2014 - 2015 mukaan noussut Sport (Vaasa). Kausi 2014 - 2015 on SM-liigan 40. kausi.

Pelkästään jo pelaajia SM-liigassa kaudella 2014 - 2015 on yhteensä yli 400 (Liiga 2014). Pelaajien lisäksi joukkueisiin kuuluvat valmentajat sekä huoltotiimi, eli huoltajat, hierojat, fysioterapeutit sekä lääkärit.

Kaudella 2013 - 2014 SM-liigan runkosarjan yleisökeskiarvo oli 4 974 (MTV 2014). Samaisella kaudella liigapeliä kaikki kuvausoikeudet siirtyivät kokonaan Neloselle. Tällä hetkellä kaikki SM-liigapelit ovat nähtävillä Nelonen Pro –kanavalta sekä Ruutu+-palvelusta. (Nelonen Pro 2014.)

SM-liiga on rahallisesti merkittävä bisnes. Pelkästään jo joukkueiden pelaajabudjetit pyörivät miljoonissa euroissa. Hallitsevalla Suomen mestarilla, eli Oulun Kärpillä, on kaudelle 2014 - 2015 suurin pelaajabudjetti: 3 200 000 €. Pienimmät pelaajabudjetit ovat sarjanousija Vaasan Sportilla, Hämeenlinnan Pallokerholla, Tampereen Ilveksellä sekä Saimaan Pallolla: 1 800 000 €. (Veikkaussivut 2014.)

Seuroilla on lukemattomia sponsoreita ja yhteistyökumppaneita, jotka mahdollistavat seurojen toimintaa. Lisäksi lipputulot ja oheistuotteiden, eli fanituotteiden, myynti tukevat osaltaan seurojen taloutta.

SM-liigan lisäksi Suomessa pelataan muun muassa Mestistä eli jääkiekkoliiton mestaruussarjaa, joka on siis Suomen toiseksi korkein jääkiekkosarja. Se on perustettu keväällä 2000, jolloin se korvasi jääkiekon 1-divisioonan. SM-liigajoukkueilla on Mestiksessä yhteistyöseuroja. Yhteistyö seurojen kesken toimii käytännössä siten, että SM-liigassa niukasti peliaikaa saavia pelaajia voidaan lainata näihin alempiin, pääasiassa Mestistä, pelaaviin seuroihin. Näin niukasti peliaikaa SM-liigassa saanut pelaaja saa pidettyä yllä pelituntumaa sekä mahdollisuuden kehittyä paremmaksi pelaajaksi. Mestis-seurat puolestaan saavat vastineeksi laadukkaita pelimiehiä kokoonpanoonsa.

Esimerkkinä Oulun Kärppien ja Mestistä pelaavan Kajaanin Hokin välinen yhteistyö. Kärpillä on kaudelle 2014 - 2015 yhteensä 28 pelaajaa, mutta yhden pelin kokoonpanossa saa olla ainoastaan 12 hyökkääjää, 6 puolustajaa, 2 maalivahtia sekä lisäksi yksi ”ylimääräinen” hyökkääjä tai puolustaja. Eli yhteensä kokoonpanoon merkitään

korkeintaan 21 pelaajaa. Näin ollen osa saa pelillisten näyttöjensä perusteella vähemmän peliaikaa kuin muut. Pelaajien halutaan kuitenkin pysyvän hyvässä pelivireessä, joten he saavat tällöin peliaikaa esimerkiksi juuri Hokissa. Pelaajia on myös mahdollista lainata muille SM-liigaseuroille ennen siirtoajan umpeutumista tammikuun 31. päivä. Lainoista sovitaan erillisillä sopimuksilla.

Nykyään Mestiksen voittajajoukkueella on mahdollisuus nousta SM-liigaan voittamalla sen viimeiseksi sijoittunut joukkue ja lunastamalla voittamansa joukkueen seuralta liigalisenssin, jonka arvon paljastettiin vuonna 2009 olevan eurolleen yhteensä 1 593 533. (MTV SPORT, hakupäivä 30.10.2014.)

Mestiksestä on myös mahdollista pudota sarjaa alemmas eli Suomisarjaan, joka on siis Suomen kolmanneksi korkein jääkiekkosarja. Suomisarjan voittaja voi halutessaan hakea Mestis-lisenssiä.

SM-liigan, Mestiksen ja Suomisarjan lisäksi Suomessa pelataan 2-divisioonaa, 3-divisioonaa sekä monia muita Jääkiekkoliiton alaisia sarjoja. Oma lukunsa on juniorijääkiekko, joka on juniori-ikäisten kesken pelattavaa amatöörijääkiekkoa. Rekisteröityjä jääkiekkoilijoita Suomessa on yhteensä 73 682 (IIHF 2014).

SM-liigan lisäksi osa suomalaisesta jääkiekkokansasta seuraa myös Yhdysvalloissa ja Kanadassa pelattavaa NHL:ää (National Hockey League, suomennettuna ”Kansallinen jääkiekkoliiga”) sekä pääsääntöisesti Venäjällä pelattavaa KHL:ää (Kontinental Hockey League, suomennettuna ”Mantereen kiekkoliiga”). SM-liiga toimiikin usein ponnahduslautana suomalaiskiekkoilijoille, joiden tavoitteena on päästä pelaamaan kansainvälisessä liigassa. Korkeimmalle tähtäävät tavoittelevatkin sopimusta joko KHL:ään tai NHL:ään.

NHL:ää pidetään yleisesti maailman tasokkaimpana jääkiekkosarjana. Sarjassa on yhteensä 30 joukkuetta, joista 23 Yhdysvalloista ja 7 Kanadasta. NHL:n tunnetuin ja arvostetuin suomalaispelaaja on Teemu Selänne, joka lopetti uransa kauteen 2013 - 2014.

KHL on kansainvälinen ammattilaisliiga, jota pelataan pääosin Venäjällä. KHL:ssä pelaa yhteensä 28 joukkuetta, joiden seassa on venäläisjoukkueiden lisäksi yksi joukkue Kazakstanista, Kroatiasta, Latviasta, Slovakiasta, Suomesta ja Valko-Venäjältä.

Helsingin Jokerit on ensimmäinen suomalainen jääkiekkoseura, joka pelaa KHL:ssä. Jokerit siirtyi KHL:ään kaudelle 2014 - 2015. Kaudella 2013 - 2014 se pelasi vielä SM-liigaa. Jokereiden tilalle SM-liigaan kaudelle 2014 - 2015 nousi Mestiksestä Vaasan Sport.

Kaudella 2013 - 2014 mediassa kohistiin Helsingin Jokereiden siirtymisestä SM-liigasta KHL:ään, ja joukkueen mahdollisuutta menestyä epäiltiin avoimesti. Helsinkiläisjoukkue on kuitenkin alkavan kauden aikana osoittanut epäilijöilleen ansaitsevansa paikkansa maailman toiseksi tasokkaimmassa liigassa. Ennen maaottelutaukoa syksyllä 2014 Jokerit majaili omassa Läntisen konferenssin lohkossaan sijalla kolme (Jokerit 2014). KHL:ää pidetään yleisesti maailman toiseksi tasokkaimpana jääkiekkosarjana heti NHL:n jälkeen.

Kuitenkin Sponsor Insightin Sponsor Navigator -tutkimuksen mukaan NHL:stä kiinnostuneita on lähes kaksinkertainen määrä KHL:ään verrattuna. (*Sponsor Navigator – tutkimus 2014.*)

CHL (Champions Hockey League) eli Jääkiekon mestarien liigassa pelataan eurooppalaisten seurajoukkueiden maanosan mestaruudesta. CHL:ää pelattiin ensimmäisen kerran kaudella 2008 - 2009. Kaudesta 2009 - 2010 kauteen 2013 - 2014 saakka pelattiin European Trophya. Kaudella 2014 - 2015 palattiin takaisin CHL:ään.

Kaudella 2014 - 2015 CHL:ssä pelaa 44 joukkuetta 12 eri maasta, mukaan lukien Suomi. Suomen seuroista CHL:ää kaudella 2014 - 2015 pelaavat Kärpät, Tappara, TPS, KalPa, SaiPa, JYP, HIFK ja Lukko.

Suomalaisella jääkiekkokansalla on siis vara mistä valita. On useita eri liigoja, joita seurata ja vielä enemmän joukkueita, joita kannattaa. Jääkiekolla on erityisen suuri asema suomalaisessa urheilussa.

SM-liigajoukkueiden kannattajaryhmien jäsenet kuuluvat kotimaan aktiivisimpaan jääkiekkokansaansa. Kannattajaryhmien pääasiallinen tehtävä on tukea joukkuettaan niin koti- kuin vieraspeleissä. Kannattajaryhmät edistävät muun muassa suomalaista katsomokulttuuria tuomalla väriä, ääntä sekä tunnelmaa liigahalleille.

3 JÄÄKIEKKOJOURNALISMI

Jääkiekkjournalismi on yksi journalismin lukuisista ”alalajeista”. Se keskittyy nimenomaan jääkiekkoon sekä kaikkiin lajia ympäröiviin elementteihin. Otteluennakoiden, -raporttien ja muiden itse peliä koskevien juttujen lisäksi yleisölle tarjotaan myös paljon muuta sisältöä, niin sanotusti kaukalon ulkopuolelta. Lajin ja eri seurojen kannattajille on pelianalyyysien lisäksi tarjolla muun muassa henkilöhaastatteluita pelaajista, valmentajista, seuran muista työntekijöistä sekä kannattajista itsestään.

Jääkiekkoviestintä voidaan jakaa kahteen osioon:

Ensimmäinen on seurojen ja liiton oma organisaatio- ja kannattajaviestintä sekä siihen kytkeytyvä viestinnällinen liiketoiminta. Liigaseurat ylläpitävät omia nettisivujaan, ja suurin osa seuroista on löytänyt 2010-luvun myötä tiensä myös sosiaaliseen mediaan, jonka merkitys ja volyyymi kasvavat jatkuvasti.

Toinen osio on riippumattoman median toteuttama jääkiekkjournalismi. Tämä käsittää siis esimerkiksi paikallis- ja iltapäivälehdet sekä muut urheilujournalismia tekevät julkaisukanavat radiossa ja televisiossa.

Yksi yhteinen tekijä näillä kahdella jääkiekkoviestinnän eri ulottuvuudella on. Molemmissa pyritään tuottamaan sisältöä, joka vastaisi mahdollisimman hyvin kysyntään, eli jääkiekkoa seuraavalle kansalle pyritään antamaan sitä, mitä se haluaa.

Hurmerinnan ja Pietilän teoksessa *Hallitse mediapeli [muuten media hallitsee sinua]* sanotaan, että lukijat, kuuntelijat ja katselijat ovat kuluttajia, jotka määräävät median sisällön. Toimittajat ja eri mediat, joita he edustavat, pyrkivät tarjoamaan sisältöä, joka vastaa kysyntään. Kaupallisin periaattein toimiva media tavoittelee suurta kohdeyleisöä, josta se hyötyy muun muassa taloudellisesti.

Omaakohtainen kokemukseni jääkiekkjournalismista perustuu seuran organisaatioviestintään. Kaudella 2013 - 2014 suoritin työharjoittelua SM-liigaseuran viestintäpuolella. Riippumattoman median toimintaa jääkiekkjournalismin parissa olen seurannut ainoastaan vierestä.

Kokemuksieni perusteella voin kuitenkin arvioida, että seuran oma organisaatioviestintä on sävyltään erilaista kuin riippumattoman median toteuttama jääkiekkjournalismi. Molemmilla tavoitellaan mahdollisimman paljon seuraajia, mutta päämäärä on eri. Organisaatioviestinnässä pyritään tarjoamaan sisältöä, joka on eduksi seuralle ja joka kiinnostaa pääasiassa seuran kannattajia. Riippumattoman median jääkiekkjournalismi on vapaampaa ja moniulotteisempaa. Siinä voidaan jopa kritisoida eri seuroja ja niihin kuuluvia henkilöitä. Tavoitteena näillä riippumattomilla medioilla on yleensä menekki, eli ne tekevät juttuja, jotka myyvät.

SM-liigaseurat voivat kukin tuottaa haluamaansa materiaalia muun muassa omille nettisivuilleen. Sosiaalisen median kasvu ja vaikutusvalta näkyvät myös jääkiekkjournalismissa. Kaikilla liigaseuroilla on muun muassa viralliset Facebook- ja Twitter-tilit. Lisäksi suurin osa Liigan seuroista löytyy myös Instagramista. Myös itse Liiga toimii niin Facebookissa, Twitterissä kuin Instagramissakin.

Jokaisen SM-liigaottelun jälkeen on virallinen lehdistötilaisuus. Tilaisuudessa molempien joukkueiden valmentajat, yleensä nimenomaan päävalmentajat, antavat virallisen lausuntonsa illan pelistä. Tämän jälkeen median edustajilla on mahdollisuus jättää haastattelupyyntö haluamalleen pelaajalle tai valmentajalle. Yleensä joukkueet velvoittavat pelaajansa vastaamaan näihin lehdistötilaisuuksien haastattelupyyntöihin. Olosuhteet voivat kuitenkin muuttaa näitä tilanteita, kuten esimerkiksi loukkaantuminen pelissä tai karvas tappio.

Kaudella 2013 - 2014 tiukennettiin linjaa sen suhteen, mitä pelaajien terveydentilasta saa medialle kertoa. Pelaajalla itsellään on oikeus kommentoida loukkaantumisiaan vapaasti, mutta esimerkiksi valmentajan tulee pitäytyä suurpiirteisemmissä termeissä kuvattaessaan pelaajan vammaa (esimerkiksi ylävartalovamma tai alaraajavamma).

Pelaajan terveystilanne on samanaikaisesti kuuma ja säädelty puheenaihe. Suomen Jääkiekkoliigat ry (SJRY) on viitoittanut tietä, miten loukkaantumis- ja sairaustapauksista tiedotetaan niin, että urheilijan yksilönsuojaa ei unohdeta.

SJRY:n toiminnanjohtaja Jarmo Saarela sanoo pelaajien kiinnittäneen huomiota siihen, että seurojen toimihenkilöt ovat antaneet loukkaantumisista toisinaan aivan liian yksityiskohtaisia selostuksia tiedotusvälineille. Kun pelaajayhdistyksen Jääkiekkoliigalle ja Mestikselle antamat näkemykset eivät edistäneet asioita toivotulla tavalla, Saarela otti yhteyttä tietosuojavaltuutettuun. Hän antoi toimivaltaansa kuuluvaa ohjausta, kun laadittiin kirjallinen ohjeisto pelaajien terveydentilaan liittyvissä kysymyksissä.

– Lähtökohtamme oli se, että tietojen antaminen meni yli äyräiden. Vammoista annettiin tietoa laveasti, ja samalla annettiin arvioita mahdollisista seurauksista ja vamman vaikutuksista pelaajan uraan. Siitä oli tullut maan tapa, Saarela painottaa.

Saarela muistuttaa, että huippu-urheilussa pelaajat ovat työsuhteessa seuraansa, eikä muissakaan ammateissa työnantaja voi levittää tietoa työntekijän terveydentilasta.

– Pelaajayhdistys valvoo pelaajien etua muun muassa vakuutusyhtiöiden korvauskäytännöissä. On tapauksia, joissa vammasta on annettu väärää tietoa medialle, ja tämä on johtanut pelaajan asioiden käsittelyn hankaloitumiseen vakuutusyhtiön kanssa, Saarela huomauttaa.

Kuva 1. (Suuta soukemmalle loukkaantumisista, Kouvolan Sanomat, 6.11.2013.)

Internetillä on valtava asema jääkiekkournalismissa. Siellä on useita eri julkaisukanavia, joita aloittelevat jääkiekkotoimittajat usein hyödyntävät. Esimerkiksi suurin suomalainen jääkiekkoon erikoistunut verkkolehti Jatkoaika.com pyörii vapaaehtoisvoimin. Jatkoaika on toiminut ponnahduslautana useammalle eri jääkiekkotoimittajalle. Muun muassa vuosina 2004 - 2007 Jatkoajan päätoimittajana toiminut Juha Hiitelmä työskentelee nykyään Ilta-Sanomien ja Veikkaajan kirjeenvaihtajana Kanadassa (Wikipedia, hakupäivä 5.11.2014).

Etenkin netistä etsiessä tietoa jääkiekkournalismista nousee Petteri Sihvosen nimi useita kertoja esiin. Sihvonen on vakiinnuttanut paikkansa suomalaisen jääkiekkoilun maailmassa ja vienyt osaltaan lajituntemusta eteenpäin. Sihvonen on mies, joka varmasti jakaa mielipiteitä suorapuheisuutensa vuoksi, mutta hän on myös näyttänyt olevansa oikealla alalla. Hän tuntee lajin ja uskaltaa tarttua sen epäkohtiin. Hänen asiantuntemus-

taan on vaikea kiistää, sillä hän on itse entinen jääkiekkoilija sekä jääkiekkovalmentaja. Nykyään Sihvonen on Suomen tunnetuimpia jääkiekkoanalyytikkoja.

Sihvonen ei luokittele itseään journalistiksi, vaan jääkiekkojournalismi on hänelle pelkästään apuväline edistää suomalaisen jääkiekkoilun eri ulottuvuuksia. Sihvosen mukaan jääkiekkojournalismissa on kaksi eri kaavaa eli ”lyhyt kaava” ja ”pitkä kaava”.

Lyhyt kaava vaatii lajiosaamista ja sen elementtejä ovat peli, toimittaja ja journalistinen lopputulos. Tässä kaavassa jääkiekon ja journalistisen lopputuloksen välissä ei ole kuin yksi ainoa liikkuva tekijä eli toimittaja.

Pitkässä kaavassa on Sihvosen mukaan kolme eri vaihtoehtoa. Ensimmäinen kulkee reittiä peli, valmentaja, toimittaja ja journalistinen lopputulos. Toinen etenee niin, että on peli, pelaaja, toimittaja ja journalistinen lopputulos. Kolmas pitkä kaava on puolestaan muotoa peli, pelaaja, toisen toimittajan journalistinen lopputulos, toimittaja ja oma journalistinen lopputulos. Pitkä kaava päästää helposti journalistiseen lopputulokseen tekijöitä, joita on hankala hallita.

Opinnäytetyössä yhtenä lähteenä käyttämäni teos *LÄTKÄ – kirja urheilusta* tuo räväköitä ja kaunistelemattomia näkemyksiä urheilujournalismiin. Kirjan toinen tekijä, Raimo Summanen, on entinen jääkiekkoilija ja nykyinen jääkiekkovalmentaja. Mielestäni Summasen mielipiteet ovat rehellisiä ja kumpuavat suoraan hänen omista kokemuksistaan jääkiekkojournalismin parissa.

Teoksessa väitetään, että urheilujournalismi rakentuu selittelylle. Urheilujournalismi pyrkii ehyeen kokonaisuuteen totuudesta piittaamatta. Se ei keskity olemassa olevaan hetkeen, vaan perustuu joko tulevaisuuteen tai menneisyyteen suuntautuville toiveille, ja tämä sotii urheilun ”nyt-hetkisyttä” vastaan. Teoksessa kritisoidaan urheilujournalistien kelpuuttamista asiantuntijoiksi. Toimittajat pelaavat omia pelejään arvioidessaan urheilutekoja. Urheilijoilla ja valmentajilla ei tahdo olla kiinnostusta osallistua näihin toimittajien peleihin, mutta siitä huolimatta niissä on oltava mukana.

4 JÄÄKIEKKOILIJAT TUTKIMUSKOhteena

Sain kipinän opinnäytetyöni aiheeseen työharjoittelupaikkani kautta. Toimin kaudella 2013 - 2014 SM-liigaseurassa viestintäpuolen harjoittelijana. Olen päässyt seuraamaan lukuisia lehdistötilaisuuksia sekä muita haastattelutilanteita. Lisäksi olen päässyt itse olemaan haastattelijan roolissa. Omat havaintoni noista erinäisistä haastattelutilanteista saivat minut pohtimaan sitä, kuinka haastateltavat itse kokevat nuo haastattelutilanteet. Esimerkiksi niin sanottujen ”tyhmien kysymysten”, eli tilanteeseen sopimattomien kysymysten, kohdalla olin aistivini haastateltavissa ärsyyntymistä. Itseäni häiritsi myös joidenkin jääkiekkotoimittajien tapa toimia. Esimerkiksi haastattelun vaatiminen pelaajalta tai valmentajalta välittömästi pelin päätyttyä herättivät ihmetystä.

Kuinka urheilijalta voidaan vaatia rakentavaa analyysia pelistä, joka päättyi hetki sitten? Pitäisikö tunteikkaan urheilukokemuksen jälkeen olla jotain järkevääkin sanottavaa?

Kokemusteni perusteella olin ehtinyt muodostaa itselleni kuvan siitä, millainen jääkiekkotoimittajan ei pitäisi olla. Nyt halusin selvittää, miten haastateltavat, ja tässä tapauksessa nimenomaan jääkiekkoilijat, kuvailevat jääkiekkotoimittajaa, jonka kanssa he mielellään työskentelevät.

Aivan opinnäytetyöprojektini alussa minulla oli ainoastaan suurpiirteinen aihepiiri, johon tartuin. Ensimmäinen rajaukseni tutkimuskysymykseen oli ”Millainen on hyvä urheilutoimittaja urheilijan näkökulmasta?” Hyvin pian kuitenkin huomasi, että aihe on aivan liian laaja eikä minulla olisi aikaa niin suuren haastatteluotannon käsittelyyn kuin tuollainen aihe olisi vaatinut.

Minun olisi pitänyt tarkkaan harkita, minkä lajin edustajia tulisin haastattelemaan. Haastateltavia olisi pitänyt olla sekä yksilö- että joukkuelajien parista, miehiä ja naisia sekä mielellään eri-ikäisiä. Eli tämä ensimmäinen opinnäytetyöaiheeni oli omasta mielestäni aivan liian vaikeasti hallittavissa.

Niinpä päätin keskittyä yhteen lajiin, ja minun tapauksessani valinta oli hyvin selkeä. Olinhan suorittanut useamman kuukauden työharjoittelua jääkiekkoseurassa, ja laji kokonaisuudessaan kiinnosti minua enemmän kuin koskaan.

Mielestäni jääkiekkoilijat, ja vielä tarkemmin SM-liigassa pelaavat sellaiset, olivat sopivan rajattu ryhmä. Opinnäytetyöaiheeni tiivistyi uuteen tutkimuskysymykseen: ”Millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa jääkiekkoilijat mielellään työskentelevät?”.

Tulin siihen tulokseen, että kymmenen haastateltavaa olisi sopiva otanta saman lajin edustajia. Heihin sain sisällytettyä eri-ikäisiä pelaajia, joilla on eri verran kokemusta ammattilaisjääkiekkoilijana, ja he ovat uransa aikana edustaneet useita eri seuroja. Näistä haastatteluista kertyvä materiaali oli vielä hallittavissa. Toki haastattelut oli pidettävä ytimekkäinä, eikä niitä saanut päästää niin sanotusti rönsyilemään.

Tutkimuksen tuloksista ei käy ilmi haastateltavien henkilöllisyys. Halusin pitää haastateltavat anonyymeinä, jotta he uskaltaisivat vastata kysymyksiin mahdollisimman rehellisesti ja todenmukaisesti. Heitä ei ole myöskään yhdistetty mihinkään SM-liigaseuraan.

Valitsin tutkimuskohteekseni SM-liigan myös siksi, että se on minulle tutuin osa-alue jääkiekossa. Minulla on jo jonkin verran kokemusta SM-liigaa ympäröivästä mediasta, itse Liigasta ja sen pelaajista. Työharjoitteluni puolesta olen ollut tekemisissä myös muiden liigaseurojen pelaajien ja eri vaikuttajien kanssa. Mielestäni kokonaisnäköykseni Liigasta on laajahko.

Tutkimusta tehdessäni yllätyin positiivisesti siitä, kuinka kattavia ja hyviä vastauksia pelaajilta sain. Olin aluksi huolissani siitä, onko haastateltavilla ylipäättään mielipiteitä asiaan tai puhutteleeko aihe heitä laisinkaan. Onnekseni haastateltavat suhtautuivat hyvin avoimesti tutkimukseeni ja olivat erittäin yhteistyöhaluisia.

Haastattelut on tehty kevään 2014 ja syksyn 2014 välisenä aikana.

Haastatteluissa käytin yhteensä seitsemää kysymysaihepiiriä.

1. Mikä tekee jääkiekkotoimittajasta hyvän?

Kysymys, jolla kaikki haastattelut alkoivat, on hyvin laaja. Sen tarkoitus on antaa haastateltavalle täysi sananvapaus ja olla johdattelematta vastauksia suuntaan tai toiseen. Mielestäni tämä kysymys on kysymyksistä tärkein. Tällä oli hyvä aloittaa, ja siihen saamillani vastauksilla päästiin heti käsiksi asian ytimeen.

2. Miten hyvä jääkiekkotoimittaja käyttäytyy haastatteluissa ja muissa työtilanteissa?

Toisessa kysymyksessä siirrytään pohtimaan hyvän jääkiekkotoimittajan käyttäytymistä. Tämä auttaa tarkentamaan haastateltavan kuvaa hyvästä jääkiekkotoimittajasta. Kysymyksen tarkoituksena on saada haastateltavaa heijastamaan omia kokemuksiaan vastaukseen. Se siis pistää miettimään omakohtaisia kokemuksia jääkiekkotoimittajien kanssa.

3. Mitkä asiat tekevät haastattelu- ja työtilanteista huonon jääkiekkotoimittajan kanssa?

4. Mitkä asiat tekevät haastattelu- ja työtilanteista hyvän jääkiekkotoimittajan kanssa?

Myös nämä kaksi seuraavaa kysymystä pyrkivät siihen, että haastateltava pohtisi asiaa omien kokemuksensa kautta. Millaiset kokemukset ovat jättäneet pahan maun suuhun, ja missä tilanteissa haastateltava on tuntenut olonsa mukavaksi? En halunnut, että haastateltavat rakentaisivat kuvaa hyvästä jääkiekkotoimittajasta yleisen käsityksen mukaan siitä, millainen on hyvä toimittaja oppikirjojen mukaan.

5. Minkälaisen jääkiekkotoimittajan kanssa on mukava tehdä töitä?

Tämä kysymys tuo lisää ulottuvuuksia hyvän jääkiekkotoimittajan kuvailuun. Ensimmäinen kysymys saattaa lähteä nimenomaan siihen suuntaan, mikä on yleinen käsitys hyvästä jääkiekkotoimittajasta. Tässä kysymyksessä sen sijaan haastateltava kertoo vapaammin oman näkemyksensä siitä, millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa he mielellään työskentelisivät.

6. Saako hyvä jääkiekkotoimittaja tuoda jutuissaan esiin omia näkemyksiään ja mielipiteitään? Miksi saa? / Miksi ei saa?

Tämä kysymys on peräisin omista ennakkoluuloistani ja käsityksistäni siitä, millainen on hyvä jääkiekkotoimittaja jääkiekkoilijan näkökulmasta. Lisäksi vaadin vastaukseen perustelut, jotta ymmärtäisin haastateltavan kannan asiaan.

7. Pitääkö hyvän jääkiekkotoimittajan olla lajin asiantuntija?

Viimeinen kysymys on myös lähinnä minua itseäni varten. Vaikka olen kiinnostunut jääkiekosta ja tehnyt toimittajan töitä jääkiekon parissa, en silti ole lajin asiantuntija. Käsittääkseni hyvin harva jääkiekkotoimittaja on lajin asiantuntija. Mietin, onko minulla tulevaisuutta jääkiekkotoimittajana, ja miten haastateltavat suhtautuvat jääkiekkotoimittajaan, joka ei ole lajin asiantuntija.

Tutkin, millaisia yhteneväisyyksiä vastauksista löytyy, ja millä tavalla ne puolestaan poikkeavat toisistaan. Onko kokeneemilla pelaajilla samanlaisia ajatuksia ja vähemmän kokeneilla puolestaan keskenään? Vaikuttaako kokemus vastauksiin? Entäpä peliura ulkomailla? Löytyykö vastauksista johdonmukaisuutta? Ovatko ne kytköksissä pelaajien taustoihin ja kokemuksiin?

Halusin tutkia aihetta haastatteleamalla sen sijaan, että olisin pyytännyt haastateltavia täyttämään esimerkiksi kirjallisia lomakkeita. Uskoisin, että useimmissa tapauksissa jääkiekkoilija osaa ilmaista itseään paremmin verbaalisesti kuin kirjoittaen. Lisäksi halusin nähdä, millaisia tunteita aihepiiri haastateltavissa herätti. Siksi valitsin tiedonkeruumenetelmäksi haastattelut.

Nauhoitin kaikki haastattelut, ja purin ne litteroiden. Vastauksia tuli käsiteltyä useaan otteeseen ja eri tavoin. Haastattelutilanteissa pystyin aistimaan haastateltavan puhetyylistä, ilmeistä ja eleistä myös tunteita, joita tutkimusaihe haastateltavassa herätti. Nauhoitetut haastattelut oli mahdollista kuunnella kohta kohdalta useasti läpi. Lisäksi vastaukset konkretisoituivat, kun olin litteroinut ne, ja minulla oli mustaa valkoisella.

Tutkimuksessani käytin puolittain strukturoitua haastattelumenetelmää, eli esitin kaikille haastateltaville samat kysymykset samassa järjestyksessä. Mielestäni tämä oli tutkimuksen kannalta ainoa järkevä vaihtoehto. Halusin samoihin kysymyksiin vastaukset eri henkilöiltä, jolloin minun oli helppo vertailla vastauksia keskenään. Joissain haastatteluissa saatoin esittää jatkokysymyksen johonkin tutkimuskysymykseeni, mutta pääsääntöisesti haastateltavat vastasivat samoihin, ennalta määrättyihin, kysymyksiin.

Puolittain strukturoitua haastattelumenetelmää käytetään, kun halutaan tietoa juuri tietyistä asioista, eikä haastateltavalle haluta antaa tarpeettoman suuria vapauksia itse haastattelutilanteissa. (Hirsjärvi & Hurme 2011.)

Itse haastattelutilanteissa jouduin kiinnittämään erityisen paljon huomiota omaan käyttäytymiseeni. Muistutin itseäni aika-ajoin siitä, että olen työstämässä opinnäytetyöni tutkimusosiota enkä tekemässä henkilöhaastattelua pelaajasta. Sen sijaan, että olisin myötäelänyt ilmeini ja eleini niin kuin normaalisti haastattelutilanteissa toimin, yritin pitää ilmeeni mahdollisimman vakaana. En halunnut, että haastateltava pystyisi lukemaan elekielestäni sitä, mitä mieltä minä vastauksista olen. En halunnut, että haastateltava ajattelisi ilmeitäni lukiessaan vastanneensa joko ”oikein” tai ”väärin”. Pidin niin sanotusti naamani peruslukemilla.

Haastattelujen ja osallistuvan havainnoinnin lisäksi etsin tietoa jääkiekkournalismista ja yleisesti jääkiekkokulttuurista sekä internetistä että kirjallisista lähteistä. Kirjallisia lähteitä löytyi jonkin verran, mutta tässä tapauksessa oli välttämätöntä nojata enemmän verkkolähteisiin, sillä jääkiekkournalismista on hyvin niukasti kirjallista tietoa, ja useimmat teokset ovat monen vuoden takaa. Kuten yleisesti journalismi, myös urheilujournalismi on rantautunut tanakasti verkkoon. Sieltä oli mahdollista löytää ajankohtaisempaa materiaalia jääkiekon moniulotteisesta maailmasta.

Kun kaikki kymmenen haastattelua olivat kasassa ja litteroituna koneella, aloin karsia niistä pois epäolennaisimpia kohtia, ja tiivistin niitä löytääkseni vastausten pointit. Jo haastatteluprojektin aikana huomasin vastauksissa tiettyjä yhtäläisyyksiä. Pelaajilla oli keskenään samoja kriteereitä hyvälle jääkiekkotoimittajalle. Ja kun paneuduin haastattelumateriaaliin yhä uudelleen ja uudelleen, huomasin, että yksi pelaaja saattoi ilmaista jonkin asian erilailla kuin toinen, tarkoittaen kuitenkin samaa asiaa. Tässä karsinta- ja tiivistämisvaiheessa jouduin siis tulkitsemaan vastauksia. Koen, että tämä vaihe oli ehdottomasti tutkimusprojektini työvaiheista haastavin, mutta samalla myös mielenkiintoisin.

Haastateltavista neljä on pelannut SM-liigan lisäksi ulkomailla. Loput kuusi ovat edustaneet ainoastaan Suomen pääsarjassa. Haastateltavat ovat iältään 22 - 36-vuotiaita. Liigapelikokemusta heillä on 3 - 18 vuotta.

Alla olevat lainaukset haastateltavien vastauksista eivät ole suoria kopioita haastattelutilanteista, vaan olen tyypitellyt ne.

4.1 Mikä tekee jääkiekkotoimittajasta hyvän?

Suurimmassa osassa haastatteluista kävi ilmi, että asiantuntemus ja lajin ymmärtäminen ovat niitä asioita, joita jääkiekkoilijat odottavat jääkiekkotoimittajilta. Eli jääkiekkotoimittajan tulee tietää, mistä on keskustelemassa.

Asiantuntemus vaatii kokemusta, josta syntyy näkemys. Elämyksen voi saada halutesaan kuka vain, mutta kokemus on työläämpää. Siihen vaaditaan runsaasti aikaa. Vuosikymmeniä lajia katsomon puolelta seuranneet osaavat usein vastata vaativiin kysymyksiin helpommin kuin ne, jotka on nimetty asiantuntijoiksi. (Summanen & Hazard 2011, 225.)

On perehtynyt lajiin ja tietää lajista, ei ole ihan untuvikko. On hajua ja on termejä hallussa. Tietää mistä puhuu.

- Haastateltava A

Varmasti ainakin se, että tietää lajista. Tietää kaikki ihan säännöistä ja joukkueiden kokoonpanoista lähtien, kaikki tuommoiset asiat. Tietää, mistä on keskustelemassa.

- Haastateltava D

Totta kai se, että tietää vähän miten pelit ovat menneet ja on jotakin pohjaa. Myös se, että ottaa pelaajat ihmisinä. Ihmisiähän tässä kaikki kuitenkin ollaan. Se peli on kumminkin vain peli, ei tehdä siitä elämää suurempaa asiaa.

- Haastateltava J

Parissa haastattelussa kävi ilmi, että hyvä jääkiekkotoimittaja ei kysymyksissään johdattele haastateltavaansa.

Kysyy oikeasti ja aidosti siitä urheilusta eikä johdattele. Kysyy vain kysymyksiä. Ei johdattele mitenkään, että ”eikö ollutkin tänään huono peli?”. Ei sillä tavalla, vaan antaa haastateltavan itse vastata niihin kysymyksiin.

- Haastateltava C

Muita, yksittäisissä haastatteluissa esiin nousseita, hyvän jääkiekkotoimittajan ominaisuuksia olivat muun muassa luotettavuus, rehellisyys, selkeys sekä kyky asettua haastateltavan asemaan. Jääkiekkotoimittajalta toivottiin myös tilannetajua.

4.2 Miten hyvä jääkiekkotoimittaja käyttäytyy haastatteluissa ja muissa työtilanteissa?

Jääkiekkotoimittajalta odotetaan asiallista ja ammattitaitoista käyttäytymistä haastatteluissa ja muissa työtilanteissa. Nimenomaan asiallisuus nousi vahvasti esiin tutkimuksessa.

Asiallisesti tietenkin. Pystyy vähän lukemaan pelaajan fiiliksiäkin. Totta kai täytyy kysyä vaikeita kysymyksiä esimerkiksi tappiopelien jälkeen, mutta pitää ne sitten aina asiallisina.

- Haastateltava A

Jääkiekkotoimittaja pitäytyy siinä aiheessa, mistä haastattelu tehdään ja antaa haastateltavalle aikaa ja tilaa vastata kysymyksiin.

Ammattitaitoisesti tietenkin. Pysyy niissä asioissa, mitä on tullut tekemään. Peliin ja muutenkin niihin asioihin keskittyen. Asialinjalla niin sanotusti.

- Haastateltava D

Antaa ajan sille haastateltavalle, kuuntelee sen loppuun asti. Ei siirry liikaa seuraavaan. Mahdollisimman rauhallinen, ei hyökkää heti kimppuun.

- Haastateltava G

Toimittajan negatiivisuus ja hyökkäävä asenne haastattelutilanteissa ovat haastateltavan kannalta ei-toivottuja elementtejä. Myös haastateltavan johdatteleminen ja vastausten liittäminen väriin asiayhteyksiin koetaan epämiellyttävinä.

Liiallinen negatiivisuus ei tuo kenellekään hyvää mieltä. Enemmän pitäisi tehdä sankaritarinoita ja semmoisia, että joku on tehnyt hyvän jutun eikä, että miten joku on mokannut tai kuka on mokannut. Ammattitaitoinen toimittaja löytää sen, kuka on tehnyt hyvän suorituksen. Kaikkihan tuolta ylälehterältä huomaa, kuka on tehnyt virheen.

- Haastateltava C

Lisäksi haastattelutilanteisiin toivotaan mukaan huumoria, rauhallisuutta, rehellisyyttä sekä haastateltavan arvostamista. Jääkiekkotoimittaja ei myöskään hae haastattelutilanteissa aineksia niin sanottuihin skandaalijuttuihin.

Haastateltavan kannattaa olla tarkkana, ettei puhu varsinaisten haastattelutilanteiden ulkopuolellakaan asioista, joita ei halua julkisuuteen. Toimittaja voi julkaista kaikki hankkimansa tiedot, sillä hän on vastuussa ainoastaan lukijoilleen, kuulijoilleen ja katsojilleen. (Hurmerinta & Pietilä 2008, 35.)

4.3 Mitkä asiat tekevät haastattelu- ja muista työtilanteista huonon jääkiekkotoimittajan kanssa?

Pääsääntöisesti haastateltavat kokevat haastattelutilanteen jääkiekkotoimittajan kanssa huonoksi, jos toimittaja ei ole tilanteen tasalla. Kun toimittaja ei tiedä mistä puhuu ja kysyy, haastateltava huomaa sen.

Toimittaja kysyy asioita, joilla ei ole mitään tekemistä sen pelin kanssa. Tai huomaa, että se ei ole ihan tilanteen tasalla siitä, mitä pelissä on tapahtunut. Jos toimittaja on poissaoleva tai ei ole sitä peliä oikeasti seurannut sillä tavalla, että osaisi kysyä oikeita kysymyksiä tai tarttuu väärin asioihin.

- Haastateltava C

Haastateltavat peräänkuuluttavat myös tilannetajua. Olosuhteilla on suuri rooli haastattelutilanteiden onnistumisten ja epäonnistumisten suhteen. Esimerkiksi häviöpelin jälkeen jääkiekkotoimittajan on hyvä miettiä tarkkaan mitä kysyy ja miten kysyy.

Totta kai aina tappiopelin jälkeen fiilis on mitä on. Silloin toimittajankin pitää ymmärtää se tilanne, että haastateltava ei välttämättä ole juttutuulella. Silloin toimittajan tulisi päästää helpommalla sellainen tilanne menemään. Lyötyä on turha lyödä enää.

- Haastateltava B

Pelaajat kokevat haastattelutilanteen huonoksi silloin, kun toimittaja ei pitäydy itse asiassa, vaan kysyy tilanteen kannalta epäolennaisia kysymyksiä. Myös jääkiekkotoimittajan työkeä käytös tekee haastattelu- ja muista työtilanteista huonon.

4.4 Mitkä asiat tekevät haastattelu- ja muista työtilanteista hyvän jääkiekkotoimittajan kanssa?

Hyvä haastattelutilanne on ilmapiiriltään rento ja positiivinen. Jääkiekkotoimittajalla tulee olla myös huumorintaju.

Ne ovat mielestäni tietty mukavampia sellaiset, missä on rento tunnelma ja huumoria.

- Haastateltava D

Mielestäni hyvän tekee aina se leppoisuus ja hyvä huumorintaju.

- Haastateltava E

Hyvät haastattelutilanteet jääkiekkotoimittajan kanssa vaativat toimittajalta myös asiantuntemusta.

Hyvät, asiantuntevat kysymykset, niihin on mukavampi vastata. Toimittaja on hyvällä huumorillakin varusteltu.

- Haastateltava F

Hyvä jääkiekkotoimittaja pitää fokuksen siinä asiassa, mistä haastattelua tehdään ja osaa kysyä tilanteen kannalta olennaisia kysymyksiä.

Toimittaja on seurannut peliä ensinnäkin sillain, että se tietää, mitä siellä on tapahtunut. Se ymmärtää kysyä semmoisia olennaisia asioita siitä pelistä tai siitä pelaajasta.

- Haastateltava H

4.5 Millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa on mukava tehdä töitä?

Esiin nousee samoja kriteereitä kuin aiemmissakin kysymyksissä. Jääkiekkoilijat kokevat, että positiivisen jääkiekkotoimittajan kanssa on mukava työskennellä. Jääkiekkotoimittajan asiantuntemus ja lajitietämys nousevat tässäkin kohdassa esille. Myös tilannetaajuuden jääkiekkotoimittajan kanssa työskenteleminen koetaan mukavaksi.

Semmoisen, joka on tietenkin innostunut, intohimoinen sitä lajia kohtaan, asiantunteva. Ja ymmärtää sen tilanteenkin, jos on huono peli alla, että se pelaaja ei ehkä välttämättä ole silloin ihan paras haastateltava, ei varmaan sitä juttua irtoa niin paljon kuin jonkin hyvän voittopelin jälkeen. On tilannetaajuakin samalla.

- Haastateltava H

Ei pidä itseään toisen yläpuolella, tai sitten kumminkaan ei rehellisesti sanottuna ole mikään perseennuolijakaan. Semmoinen ihan normaali ihminen ja hyvä keskustelutilanne niin siinä se oikeastaan on.

- Haastateltava B

Ei ole väliä, että onko se mies tai nainen, vanha tai nuori, se on sitten ihan sama. Ehkä se on mielestäni tärkeintä, että tulee hyvin juttuun toisen kanssa. Sanotaan, että semmoinen avoimuus, että ei ole mitään semmoista ujostelua.

- Haastateltava D

Esiin nostettiin myös jääkiekkotoimittajan monipuolisuus, eli jääkiekkotoimittaja pysyy tekemään haastatteluja mistä tahansa jääkiekon osa-alueesta.

4.6 Saako hyvä jääkiekkotoimittaja tuoda jutuissaan esille omia näkemyksiään ja mielipiteitään? Miksi saa? / Miksi ei saa?

Haastateltavat olivat lähtökohtaisesti sitä mieltä, että jääkiekkotoimittaja saa tuoda jutuissaan esille omia näkemyksiään ja mielipiteitään. Tämä kuitenkin vaatii sen, että toimittajalla on tietämystä siitä, mistä puhuu. Jutuissa tulee käydä ilmi, että mielipiteet ovat nimenomaan toimittajan omia mielipiteitä.

Saa tietenkään. Tietenkään ei ole hirveän mukava itsestään niitä kriittisiä juttuja lukea, mitkä ovat jonkun toimittajan mielipiteitä, mutta totta kai niitä saa, jokaisella on oikeus niihin, ja ne varmaan myykin. Saa tuoda. Ja pitääkin tuoda.

- Haastateltava A

Haastateltavien mielestä näkemyksien ja mielipiteiden esiin tuominen kuuluu toimittajan oikeuksiin. Mielipiteiden esiin tuominen on silti syytä pitää hyvän maun rajoissa. Toimittajan tulee ymmärtää vastuunsa jutuissaan ja se, kuinka suuri valta hänellä on.

En tiedä onko siitä haittaakaan. Totta kai sekin on sitten pelaajan omalla vastuulla, että miten niihin suhtautuu. Jokainen tekee sitä työtään omalla tavallaan. Varmaan kaikessa on se haarukka, että missä menee hyvän maun raja suuntaansa. Saa, jos vaan osaa antaa asiantuntevan näkemyksen.

Eikö se ole jokaisen oikeus tässä maassa? Totta kai toimittajallakin on vastuu. Jos toimittaja ei tykkää jostain henkilöstä tai pelaajasta, niin sehän pystyy mustamaalamaan sen ihmisten silmissä ihan täysin. Toivoisi, että toimittajatkin ymmärtäisivät sen tilanteen, että heillä on valta tavallaan siinä.

- Haastateltava B

Mediassa pystytään luomaan kenestä tahansa lähes millainen mielikuva hyvänsä. Esimerkiksi liittämällä tunnettu urheilija asiayhteyteen, joka ei liity kyseiseen urheilijaan millään tavalla. Näin luodaan vääriä mielikuvia. Ja usein urheiluväki suostuu antamaan haastatteluja, jotta median edustajat lakkaavat jahtaamasta. Mitä mahtaisi tapahtua, jos kiinnostavimmat urheilijat eivät antaisi haastatteluja niille toimittajille, jotka eivät noudata journalistin ohjeita? (Summanen & Hazard 2011, 226 - 241.)

Medialla on valta, jolla se kykenee säätämään tapahtumien kulkua. Media luo näkökulmia, jotka vaikuttavat julkiseen keskusteluun. Näin media pystyy vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen. (Hurmerinta & Pietilä 2008, 13 - 15.)

JSN:n, eli Julkisen sanan neuvoston laatimissa Journalistin ohjeissa sanotaan, että ”journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen” ja että ”yleisön on voitava erottaa tosiasiat mielipiteistä ja sepitteellisestä aineistosta”. Journalistin ohjeiden tavoitteena on tukea sananvapauden vastuullista käyttämistä eri joukkoviestimissä sekä lisäksi edistää ammattieettistä keskustelua. (Journalistin ohjeet, www.jsn.fi.)

Eli Journalistin ohjeet antavat toimittajille suunnan siihen, miten toimia. Toimittaja noudattaa niitä oman harkintakykynsä mukaan.

4.7 Pitääkö hyvän jääkiekkotoimittajan olla lajin asiantuntija?

Kanta viimeiseen kysymykseen oli melko selkeä. Eli haastateltavat olivat pääsääntöisesti sitä mieltä, että jääkiekkotoimittajan ei tarvitse olla varsinaisesti lajin asiantuntija, tietämystä lajista tulee silti olla. Asiantuntijuus nähdään plussana, mutta sitä ei pidetä vaatimuksena jääkiekkotoimittajalle.

Riippuu mitä kirjoittaa. Kirjoittaako analyttisesti vai kirjoittaako vaan sitten mitä näkee. Ei yritä liikaa purkaa sitä peliä, jos ei sitä ammattitaitoa siihen ole. Mielestäni kiekkotoimittaja saa paljon hyviä juttuja henkilökuvienv kautta ja mennään vähän erilaisille leveysille, ettei se ole koko ajan sitä pelkkää jääkiekon tuomista. Tähän lajiin kuuluu muutakin.

Paljon tämmöisiä kaikkia erilaisia tarinoita, mitkä voi myös tuoda esiin, ja siinä ei tarvitse olla mikään jääkiekkoanalyttikko-toimittaja, vaan siinä voi ihan vain henkilökuvia tehdä. Pitää kumminkin niin paljon sisällään tämä jääkiekko, että ei sen välttämättä aina tarvitse olla semmoinen, joka on pelannut 30 vuotta, mutta jos ruvetaan arvostelemaan toisia, tehdään analyysia peleistä, niin kyllä silloin pitää jotain pohjaa ollakin. Kaikille on paikkansa, kun tekee sen roolin oikein. Suutari pysyköön lestissään, sanotaan näin.

- Haastateltava C

Tietenkin se voi olla hyvä juttu, jos on, mutta ei sen pitä olla. Että jos haluat olla jääkiekkotoimittaja, niin kyllä uskon, että pienikin sen lajin tietopaketti riittää siihen, että pystyisit olemaan ihan laadukas sellainen.

- Haastateltava G

Ei ehkä tarvitse elää ja hengittää jääkiekkoa, mutta kunhan nyt ne perusperiaatteet tietää.

- Haastateltava I

5 YHTEENVETO

Jääkiekkoilijat työskentelevät mielellään jääkiekkotoimittajan kanssa, joka on asiantunteva, eli tuntee lajia ja tietää, mistä puhuu tai kysyy. Hän on rento, positiivinen ja huumorintajuinen. Haastattelu- ja muissa työtilanteissa hän ei käyttäydy hyökkäävästi haastateltavaansa kohtaan, vaan asiallisesti. Lisäksi hänellä on tilannetajua.

Jääkiekkotoimittajan ei tarvitse olla lajin asiantuntija, mutta voidakseen arvioida esimerkiksi peliä tai pelaajia, hänellä täytyy olla tietämystä lajista. Hän pysyy niissä asioissa, joista on tekemässä haastattelua, eikä sorru epäolennaisuuksiin.

Jääkiekkotoimittaja saa jutuissaan tuoda esiin omia mielipiteitään ja näkemyksiään. Jutuissa on kuitenkin käytävä ilmi se, että mielipiteet ja näkemykset ovat nimenomaan toimittajan omia. Mielipiteiden ja näkemyksien tulee perustua faktoihin.

Jääkiekkotoimittajan sukupuolella tai iällä ei ole merkitystä. Yhdessäkään haastattelussa kymmenestä ei noussut esiin tällaisia kriteereitä.

Haastateltavien vastauksissa ei ollut havaittavissa selkeitä korrelaatioita pelaajien iän tai kokemuksen suhteen. Minkäänlaista jakaumaa ei tullut esimerkiksi ulkomailla ammattilaisurallaan pelanneiden ja ainoastaan Suomessa pelanneiden haastateltavien välille. Myöskään kokemuksen määrä ammattilaisjääkiekkoilijana ei vaikuttanut vastausten samankaltaisuuteen tai erilaisuuteen.

6 POHDINTA

Jokaisella haastateltavalla oli ollut sekä miellyttäviä että vähemmän miellyttäviä kokemuksia työskentelystä jääkiekkotoimittajien kanssa. Toisilla haastateltavilla oli enemmän mielipiteitä asioihin kuin toisilla. Voi olla, että heillä, jotka ilmaisivat mielipiteensä vahvemmin kuin toiset, oli enemmän mieleen painuneita kokemuksia jääkiekkotoimittajien kanssa. Mutta pois ei saa sulkea sitä faktaa, että haastateltavat ovat persooniltaan erilaisia, ja heidän ulosantinsa poikkeavat näin ollen toisistaan.

Haastateltavat vastasivat kysymyksiin avoimesti ja suoraan, enkä ainakaan huomannut heidän jännittävän tilannetta. Huomasin, että heillä oli jo ennestään runsaasti kokemuksia erilaisista haastattelutilanteista. Pelaajien rentous kertoo siitä, että itsensä edustaminen medialle kuuluu ammattilaisjääkiekkoilijan työnkuvaan.

Mielestäni onnistuin kysymysten laatimisessa. Tarkoitukseni oli muotoilla kysymykset niin, että niiden vastausten summa olisi mahdollisimman yksiselitteinen. Puin kysymyksiä eri asuihin pyrkien koko ajan saamaan yhä tarkempaa ja selkeämpää vastausta itse tutkimuskysymykseen: Millaisen jääkiekkotoimittajan kanssa jääkiekkoilijat mielellään työskentelevät?

Mielestäni vastauksissa päädyttiin samaan, eli haastateltavat vastasivat kysymyksiin eri sanavalinnoin, mutta tarkoittaen silti samaa asiaa.

Sain opinnäytetyöstäni välineet kehittyä toimittajana jääkiekon parissa, ja uskallan soveltaa tutkimuksessa esiin nousseita tietoja myös muuhun urheilujournalismiin. Vaikka tutkimukseni oli rajattu vain yhteen lajiin, on urheilu aina urheilua. Välillä voitetaan, välillä hävitään, ja tunnekokemukset vaihtelevat niiden myötä.

LÄHDELUETTELO

- Haastateltava A. Pelannut ammattilaisena 14 vuotta.
 Haastateltava B. Pelannut ammattilaisena 4 vuotta.
 Haastateltava C. Pelannut ammattilaisena 18 vuotta.
 Haastateltava D. Pelannut ammattilaisena 10 vuotta.
 Haastateltava E. Pelannut ammattilaisena 5 vuotta.
 Haastateltava F. Pelannut ammattilaisena 5 vuotta.
 Haastateltava G. Pelannut ammattilaisena 3 vuotta.
 Haastateltava H. Pelannut ammattilaisena 9 vuotta.
 Haastateltava I. Pelannut ammattilaisena 8 vuotta.
 Haastateltava J. Pelannut ammattilaisena 7 vuotta.
- Hazard, Kaarina & Summanen, Raimo 2011. LÄTKÄ – kirja urheilusta. Teos.
 Hiitelä Juha. Wikipedia, avoin tietosanakirja. Hakupäivä 5.11.2014.
 <http://fi.wikipedia.org/wiki/Juha_Hiitelä>.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2011. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hurmerinta, Markku & Pietilä, A-P 2008. Hallitse mediapeli [muuten media hallitsee sinua]. Management Institute of Finland MIF.
- IIHF. Survey of players. Hakupäivä 20.11.2014. <<http://www.iihf.com/iihf-home/the-iihf/survey-of-players/>>.
- JSN. Journalistin ohjeet ja liite. Hakupäivä 5.11.2014.
 <http://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/>.
- Kouvolan Sanomat. Suuta soukemmalle loukkaantumisista. Hakupäivä 6.11.2014.
 <<http://www.kouvolansanomat.fi/Online/2013/11/06/Suuta+soukemmalle+loukkaantumisista/2013216486805/4>>.
- KvaliMOTV. Hakupäivä 3.11.2014.
 <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html> &
 <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html>.
- MTV SPORT. Liigan yleisökeskiarvo jäi alle viiden tonnin. Hakupäivä 30.10.2014.
 <<http://www.mtv.fi/sport/jaakiekk/sm-liiga/artikkeli/liigan-yleisokeskiarvo-jai-alle-viiden-tonnin/3476516>>.
- MTV SPORT. Liigaosakkeen hinta on 1 593 533 euroa. Hakupäivä 30.10.2014.
 <<http://www.mtv.fi/sport/jaakiekk/sm-liiga/artikkeli/liigaosakkeen-hinta-on-1-593-533-euroa/3781740>>.
- Nelonen Pro. SM-liiga. Hakupäivä 9.11.2014. <<http://www.nelonenpro.fi/jaakiekk/sm-liiga>>.
- Mennander, Ari & Nuuttila, Seppo 1998. Urheilun lahjomattomat. Otava.
- Sponsor Insight Nordic. Sponsor Navigator tutkimus 2014. Hakupäivä 9.11.2014.
 <<http://www.sponsorinsight.fi/sponsor-navigator-tutkimus-2014.html>>.
- Tuomi & Sarajärvi 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. S. 110-113.
- Urheilulehti. Sihvosen sunnuntaimerkintöjä? Hakupäivä 28.9.2014.
 <<http://www.urheilulehti.fi/jaakiekk/sihvosen-sunnuntaimerkintoja-2>>.
- Veikkaussivut. Liigaseurat lähtevät alkavaan kauteen näillä budjeteilla. Hakupäivä 30.10.2014. <<http://www.veikkaussivut.com/liigaseurat-lahtevat-alkavaan-kauteen-nailla-budjeteilla>>.